

Töövõime hindamise metoodika ja hindamissüsteemi uuring

Poliitikakujundajate intervjuukava

SISSEJUHATUS JA NÕUSOLEKUD

Täna sel intervjuul räägime Teiega kui poliitikat kujundava ministeeriumi esindajaga töövõime hindamise süsteemi eesmärkidest, probleemidest ja nende lahendamise võimalustest.

Teie loal salvestan intervjuu. Me kasutame intervjuu teksti uuringuraporti kirjutamiseks ja hiljem me kustutame salvestised. Salvestisele on ligipääs ainult Centari uurimisrühma liikmetel. Uuringu raportisse me ei pane intervjuueeritavate nimesid, kuid viitame intervjuudes välja toodud probleemkohtadele, seisukohtadele ja võimalikele lahendustele. Intervjuueeritavaid tsiteerime ameti ja/või asutuse kaudu. Spetsialistide intervjuudes ei saa me tagada anonüümsust, kuna asutus ja amet võivad kaudselt tuvastada intervjuueeritava isiku. Uuringu salvestisi hoiame kuni uuringu lõpuni, misjärel kustutame need.

S1. Kas Teil on küsimusi intervjuu korralduse, andmete hoidmise või uuringu tausta kohta?

S2. Kas Te olete nõus kirjeldatud tingimustel intervjuud andma

S3. Kas Te olete nõus sellega, et salvestan intervjuu?

TAUST

1. Milline on Teie kokkupuude töövõime hindamise valdkonnaga ja millises rollis Teie selle teemaga tegelete?

SÜSTEEMI EESMÄRGID JA PEAMISED PROBLEEMKOHAD

2. Mis peaks Teie hinnangul olema praeguse töövõime hindamise süsteemi peamine eesmärk praegu ja tulevikus?
  - Kas põhirõhk peaks olema **töövõime ulatuse tuvastamisel, töövõimetoetuse õiguse kindlakstegemisel, tööelus püsimise toetamisel, teenustesse suunamisel** või nende eesmärkide kombinatsioonil?
  - Milliseid tulemusi peaks töövõime hindamise süsteem riigi, inimese ja tööturu vaatest saavutama?
  - Kas oodatavates tulemustes/eesmärkides on vastuolusid või on need üksteist toetavad?
  - Kus näete suurimat vastuolu süsteemi eesmärkide ja tegeliku toimimise vahel?
3. Millised on Teie hinnangul praeguse süsteemi kõige olulisemad probleemkohad?
  - Millised on kõige olulisemad probleemid taotleja, töötukassa, ekspertarsti, tervishoiusüsteemi ja poliitikakujundaja vaatest?
  - Millised probleemid on seotud metoodika ja otsuse kvaliteediga ning millised on pigem korralduslikud, õiguslikud või tehnilised probleemid?
4. Milliseid lahendusi Te neile probleemidele näete lühemas ja pikemas perspektiivis?

TAOTLUSVORM, HINDAMISMETOODIKA JA OTSUS

5. Kas praegune taotlusvorm on Teie hinnangul inimese jaoks arusaadav ja samas piisav töövõime hindamiseks vajaliku info kogumiseks? Kas ja milliseid lihtsustamise võimalusi näete?
  - Milliseid andmeid või küsimusi võiks vähendada?
  - Millist infot ei tohiks lihtsustamise käigus kaotada?
  - Kuidas tuleks siin rakendada andmete minimaalsuse põhimõtet?
6. Kas taotlusvormi või korduvtaotluste lihtsustamine eeldaks Teie hinnangul hindamismetoodika muutmist?
  - Kas korduvtaotluste või muutumatute seisundite puhul oleks põhjendatud lihtsustatud menetlus? Millistel tingimustel?
7. Kas töövõime hindamise otsuse praegust ülesehitust või sisu oleks vaja muuta, et otsus oleks inimese jaoks selgem ja informatiivsem? Kui jah, siis millist teavet peaks otsus kindlasti sisaldama?
  - Kas töövõime hindamise otsuses peaks olema selgemini välja toodud, kuidas eksperdiarvamusest jõuti lõpliku otsuseni? Kuidas seda võiks teha?
  - Kuidas saaks riik toetada seda, et inimesed mõistaksid töövõime hindamise otsuse sisu, põhjendusi ja tagajärgi paremini?

KAALUTLUSKRITERIUMID JA OTSUSTE KEHTIVUSAEG

8. Kas praegused töövõime hindamise kaalutluskriteeriumid osalise ja puuduva töövõime eristamisel on Teie hinnangul praeguses regulatsioonis, metoodikas ja juhendites piisavalt selged ja põhjendatud?
  - Kas näete vajadust kaalutluskriteeriumide täpsustamiseks või standardiseerimiseks? Miks?
  - Millisel määral peaks süsteem võimaldama paindlikult arvestada inimese seisundi püsivuse, muutumise või progresseerumisega?
9. Kas praegused otsuste kehtivusajad on Teie hinnangul piisavalt põhjendatud ja paindlikud?
  - Kas oleks põhjendatud võimaldada teatud seisundite puhul pikema kehtivusajaga otsuseid? Millistel põhimõtetel?
  - Milliste seisundite puhul näete kõige rohkem vajadust teistsuguse kehtivusaja järele?
  - Milline oleks pikemate või paindlikumate kehtivusaegade mõju taotleja koormusele, töötukassa töökoormusele, ekspertarstide töömahule ja süsteemi usaldusväärsusele?

PROTSESSI LIHTSUSTAMINE, SÜSTEEMI SISENEMINE

10. Milliseid töövõime hindamise protsessi osi võiks Teie hinnangul lihtsustada ja milliseid ei tohiks muuta?
  - Kus näete praegu kõige suuremat dubleerimist, ebaefektiivsust või põhjendamatut halduskoormust?
  - Milline peaks olema tasakaal otsuste kvaliteedi ja menetluse kiiruse vahel? Kuidas saaks seda Teie arvates saavutada?
  - Milliseid lihtsustusi ei tohiks Teie hinnangul teha, isegi kui need vähendaksid koormust?
  - Millised piirid peaksid kehtima andmete kogumisel ja kasutamisel, et süsteem oleks korraga tõhus ja õiguspärane?

11. Kas praegune rollijaotus süsteemis on Teie hinnangul põhjendatud? Kui ei, siis milline see rollijaotus võiks olla?

- *Milline peaks olema töötukassa, ekspertarstide, tervishoiusüsteemi, töötervishoiu, Sotsiaalkindlustusameti ja ministeeriumide roll?*
- *Kas mõni ülesanne võiks liikuda teise asutuse või spetsialisti vastutusse?*

12. Kas Teie hinnangul jõuab töövõime hindamisele inimesi, kelle puhul hindamise taotlemine ei ole veel sisuliselt põhjendatud? Kui jah, siis kuidas saaks süsteem neid inimesi varem või sobivamalt suunata?

- *Millised väärtusarusaamad või infolüngad võivad viia liiga varase või põhjendamatu taotlemiseni?*
- *Kuidas saaks inimesi enne taotluse esitamist sobivama info, nõustamise, ravi või teenuse juurde suunata?*
- *Milline roll võiks selles olla perearstidel, eriarstidel, töötukassa nõustajatel, tööandjatel või avalikul kommunikatsioonil?*

SÜSTEEMIDE SIDUMINE JA TEENUSTE LÕIMUMINE

13. Kuidas peaks töövõime hindamise süsteem olema seotud teiste töötukassa teenuste, töövahenduse ja karjääriteenustega?

- *Kuidas tagada, et süsteemide sidumine lihtsustaks inimese teekonda ja ei muudaks asjaajamist keerukamaks?*

14. Milline töövõime hindamise käigus tekkiv info peaks liikuma tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi ning millistel tingimustel?

- *Kas töövõime hindamise tulemused peaksid olema nähtavad perearstidele ja töötervishoiuarstidele?*
- *Kui jah, siis millist infot neil vaja oleks ja mis eesmärgil?*
- *Kas praegused tarkvaralahendused ja infovahetuse viisid toetavad sellist koostööd või vajaksid need muutmist?*

15. Mida Te arvate sellest, et siduda töövõime hindamine tööõnnetuse ja kutsehaigusega seotud töövõimekaotuse ulatuse tuvastamise ja kahjuhüvitamise protsessiga?

- *Millised oleksid sellise sidumise peamised eelised ja riskid? Milliseid muudatusi eeldaks see rollijaotuses, õigusraamistikus või rahastamises?*
- *Milline arst või ekspert peaks tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud töövõime langust hindama ning millist lisapädevust see eeldaks?*
- *Kuidas võiks lahendada nende inimeste hindamise, kes ei kuulu töövõime hindamise sihtrühma, näiteks vanaduspensioniealised, kuid vajavad hinnangut kahjuhüvitise taotlemiseks?*

AUTOMATISEERIMINE JA TEHISINTELLEKT

16. Millistes töövõime hindamise protsessi osades näete kõige enam automatiseerimise või tehisintellekti kasutamise potentsiaali?

- *Näiteks võib mõelda andmete eeltäitmisele, eksperdi otsustustoele, terviseandmete struktureerimisele või otsuse teksti lihtsustamisele. Millised neist oleksid Teie hinnangul realistlikud, millised oleksid probleemsed?*

17. Milliseid õiguslikke, eetilisi või tehnilisi piiranguid tuleks automatiseerimise ja tehisintellekti kasutuselevõtul arvestada?

- *Kas praegune õigusraamistik võimaldab selliseid lahendusi või eeldaks see muudatusi?*
- *Millised andmekaitse nõuded oleksid kõige olulisemad?*
- *Kas olemasolevad infosüsteemid toetaksid selliseid lahendusi või eeldaks see suuremaid arendusi?*
- *Milline peab olema inimese roll ja vastutus ka siis, kui osa protsessist automatiseeritakse?*

18. Kas on veel mõni töövõime hindamist puudutav teema, mida me ei käsitlenud, kuid mida peate oluliseks?

Suur tänu Teile intervjuu eest!